

práva i povinnosti své měl ku kárnému zakročení podstatnou příčinu. Užil tudíž obžalovaný svého kárného práva vůči Š-ovi tělesným trestem (pohlavkem) a vůči ostatním žákům nadávkou (»čurbesáci«), tedy způsobem, jak odvolací soud zcela správně dokládá, dle školního řádu nepřipustným. Tím však nemůže býti řečeno, že ono kárné zasažení spadá též pod trestní zákon, který v Šu 413, 420 tr. zák. výslovně uznává právo domácí kázně učitelovy s tím obmezením, že ho nesmí býti užíváno v té míře, aby s někým tak zle bylo nakládáno, že by tím vzal škodu na těle. O nějakém obmezení ve vykonávání kárného práva urážkou slovní zákon ve XII. hlavě tr. zák. vůbec nejedná. Z toho plyne, že slovní urážky, pronesené v úmyslu výchovném a nikoli z nenávisti a nepřátelství, bez kárné příčiny proti káranému, jsou trestně stíhatelný jen v případech, kde objektivní překročení mezi práva kárného bylo provázeno vědomím kárajícího, že překročil meze přípustnosti. Uvádí-li okresní soud, že obžalovaný, jsa si vědom potupného smyslu výrazu »čurbesáci«, výrazu toho úmyslně použil na přítomné soukromé obžalobce a že výrok ten stal se v úmyslu urážeti, nikoli polepšovati, přehlíží, že vědomí potupného smyslu použitého výrazu nestačí ku trestání toho, jenž ku káraní jest oprávněn, poněvadž káratí znamená vždy také do jisté míry cti káraného se dotknouti. Tak uznal také již nejvyšší soud v rozhodnutí Sb. n. s. č. 831, uváděje, že učitel — a tím je také učitel náboženství — v důsledku své povinnosti výchovné vůči žáku má zvláštní práva, a dovozuje, že ani výstrahy ani důtky nemohlo by se užítí jako prostředku výchovného nebo kárného, kdyby ohledně nich měla beze všeho platnost ustanovení o trestných činech proti bezpečnosti cti. Přiznává-li tedy odvolací soud obžalovanému kárné právo proti jeho žáku Karlu Š-ovi, měl je též proti soukromým obžalobcům, žákům téže obecné školy. Způsob, jakým je obžalovaný nejen podle zjištění soudu, nýbrž i podle vlastního doznání vykonával, byl ovšem zholá nepřístojným, školnímu a vyučovacímu řádu naprosto odporujícím, leč trestnímu stíhání podléhati nemělo. Rozsudky obou stolic jsou tudíž dle Šu 281 čís. 9 b) tr. ř. zmatečnými.

Čís. 1746.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

»Zprávou« jest vypravování skutečností přítomnosti, minulosti i budoucnosti bez obmezení časového, kdy se věc sběhla.

Přečin dle Šu 18 čís. 2 zákona jest dokonán již šířením nepravdivé zprávy bez ohledu na to, dojde-li činem skutečně ku škodlivým následkům, v zákoně uvedeným. Po stránce subjektivní stačí vědomí pachatelovo, že čin je způsobitý, vyvolatí některý z těchto následků.

Druhý odstavec Šu 18 zákona nepředpokládá porušení nebo ohrožení bezpečnosti celého státu; stačí i místní ohrožení obecného míru.

S hlediska Šu 488 tr. zák. není zapotřebí výslovného označení obviňovaného; stačí, lze-li předmět útoku dle okolností případu bezpečně zjistiti.

(Rozh. ze dne 4. října 1924, Zm II 257/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 11. února 1924, pokud jím stěžovatelka byla uznána vinnou přečinem dle Šu 18 čís. 2 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n. a přestupkem dle Šu 488 tr. zák. a čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863, mimo jiné z těchto

důvody:

Nesprávně vykládá si stěžovatelka pojem »zpráva«, chtějíc pod výraz ten zahrnouti pouze překvapující novinky, sensace neb aktuality a to takové, které se týkají přítomnosti neb zcela blízké minulosti. Leč slovo »zpráva« pochází etymologicky od »praviti« a jest synonymem sdělení, vyjádření a vztahuje se na skutečnosti přítomnosti, minulosti i budoucnosti a to bez obmezení časového, kdy se věc sběhla. Těžiště ustanovení Šu 18 zákona na ochranu republiky není v pojmu »zpráva«, nýbrž hlavně v přívlastku »nepravdivá zpráva«, již může býti proto i pověst, dále ve způsobilosti nepravdivé zprávy, vyvolati v zákoně uvedený následek, a ve vědomí pachatelově o této způsobilosti. Může stačiti i zpráva nepravdivá, dotýkající se i dob časově odlehlých; není nikde v zákoně opory pro předpoklad, že mezi sdělením nepravdivé zprávy a skutečnostmi, jež tvoří obsah zprávy, musí býti určitý časový odstup. Namítá-li stížnost, že je přímo nesmyslem, by Československý stát koupil nějakou obec od několika lidí, poněvadž je každému známo, že inkorporace Píště je výsledkem mezinárodního ujednání, dlužno jí na to odvětit, že nepravdivá zpráva může býti i nesmyslem, jen když chová v sobě způsobilost, vyvolati zákonem uvedený účinek. Stanovisko stížnosti činilo by naopak jednání obžalované trestuhodnějším, poněvadž by tím dokázáno bylo, že obžalovaná měla vlastně kladnou vědomost o tom, že zpráva, jí šířená, je nepravdivá a že čin její měl býti obžalován a posuzován dle třetího odstavce Šu 18 zákona na ochranu republiky. Nehledě k tomu zjišťuje rozsudek, že zprávě bylo obyvatelstvem přece jen věreno, poněvadž ve schůzi, na níž obžalovaná učinila závadný výrok, nastalo vzrušení nad domnělým zaprodáním a ježto dle četnického oznámení vzniklo nepřátelské smýšlení proti udánlivým členům tajného výboru, které mohlo se snadno vybiti v násilnostech nebo poškození majetku.

Zcela mylně vykládá zmateční stížnost zákon, tvrdíc, že nepravdivá zpráva musí objektivně škoditi a že jest povinností soudu, by přesně vyřkl a odůvodnil, zdali a která z poškození v zákoně míněných v jednotlivém případě nadešla, a z jakých důvodů a proč právě tato a ne jiná. Neboť dle smyslu a účelu ustanovení Šu 18 zákona na ochranu republiky stačí, že zpráva je způsobilá vyvolati nebezpečí v Šu 18 naznačená a že pachatel jest si toho vědom. Čin je proto dokonán již šířením nepravdivé zprávy bez ohledu na to, dojde-li činem skutečně k poruše bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti nebo veřejného pořádku. Zhoia neudržitelným je proto náhled, že při následku poškození veřejné bezpečnosti nebo veřejného pokoje musí jíti o nepravdivou zprávu, která vyvolá takové nepokoje, že nikdo na ulici nemůže býti jistý. To by byla

již anarchie nebo revoluce; takovou poruchu, znamenající zničení pořádku a nastoupení bezvládní, zákon na mysli nemá. Tím pozbývá půdy a odmítnut býtí musí nemístný výpad stížnosti, že vůči četným úplatkářským aférám musila by republika býtí denně křečovitě otrásána a že trvání státu musilo by býtí ve stálém nebezpečí. Že nalézací soud považoval poškození bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti nebo veřejného pořádku za pojmy totožné, není z rozsudku patrné; soud stojí naopak na stanovisku, že jednáním obžalované bylo vyvoláno nebezpečí poruchy ve všech třech směrech. Proti tomu nelze činiti důvodné výtky, uváží-li se, že dle zjištění soudu projev obžalované vyvolal u posluchačů vzrušení nad domnělým zaprodáním Piště a nepřátelské smýšlení proti udánlivým členům tajného výboru, kterýžto psychologický stav choval v sobě nesporně způsobilost, ohroziti jak veřejný pořádek, to jest pořádek vládnoucí ve vzájemném veřejném styku občanů, tak veřejnou bezpečnost, již požívají občané, pokud jde o důležité jejich právní statky, zejména tělo, zdraví a majetek, a konečně i bezpečnost státu, poněvadž byl s to vzbuditi nepřátelské smýšlení obyvatelstva vůči Čsl. republice a tím její vnitřní zdatnost ohroziti. Ve shodě se zákonem vyřešil nalézací soud i subjektivní stránku případu, zastáváje náhled, že v subjektivním ohledu stačí, byl-li si pachatel vědom, že šířením nepravdivé zprávy vyvolá neb může vyvolati určitý, v zákoně vyznačený následek. Pro názor, že musí míti jistotu, že z rozšiřování zprávy takové poškození vyplývá a vyplynouti musí, neskytá zákon ovory. Přečin dle §u 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky náleží svou povahou a zařazením do hlavy III., jednající o »ohrožování míru v republice«, k tak zvaným deliktům ohrožovacím, k jichž skutkové podstatě stačí vědomí pachatele o protiprávnosti jeho činění, tudíž o tom, že jeho čin je způsobilým, vyvolati některý ze škodlivých následků, v zákoně uvedených. Po skutkové stránce zjistil soud na základě průvodních výsledků, že obžalovaná musila si býtí vědoma, že svým tvrzením poškozuje bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost a veřejný pořádek, a odůvodnil toto přesvědčení způsobem zákona (§ 270 čís. 5 tr. ř.) vyhovujícím.

Je-li kvalifikace jednání obžalované dle §u 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky bezvadnou, pak nemůže přicházeti v úvahu ustanovení prvního odstavce tohoto §u, jehož použití stížnost navrhuje z té příčiny, že v tomto případě jde pouze o místní znepokojení, kdežto druhý odstavce §u 18 prý předpokládá, že bezpečnost a pořádek je v celém státě porušen a že celý stát je ohrožen. Náhled tento nemá opory v doslovu, smyslu a účelu zákona. Veřejnou bezpečností a veřejným pořádkem jsou míněny bezpečnost a pořádek, jež podmíněny jsou platným řádem státním a společenským a zaručují ochranu důležitých právních statků, pokud se týče veřejný styk obyvatelstva státu. »Veřejný« je tu protikladem pojmu »soukromý« a má zákon na zřeteli prostě obecný mír v republice (viz nadpis hlavy III. »ohrožování míru v republice« a § 14 čís. 5 »ohroziti obecný mír v republice«), tudíž uvnitř státu, nikoli snad v celém státním území, nýbrž i v jednotlivých obvodech a místech, tedy i ohrožení obecného míru čistě místní. Co se tkne bezpečnosti státu, netřeba blíže dokazovati, že i vyvolání místních nepokojů a vření mezi obyvatelstvem nebo vzbuzení zášti obyvatelstva

proti státu může poškodit stát, jehož bezpečnosti je na újmu nejen, když je ohrožen ve své celistvosti, nýbrž i v jednotlivých částech. Toto nebezpečí jednání obžalované v sobě chovalo, jsouc způsobilým vytvoření v obyvatelstvu co do jeho poměru k republice takový duševní stav, který byl s to vyvolati se v činech, republice škodlivých, zvláště když šlo o obyvatelstvo na pohraničí, změnivší teprve nedávno státní příslušnost.

Bezodůvodnou je konečně zmateční stížnost, pokud, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti čís. 9 a) Šu 281 tr. ř., shledává nesprávným odsouzení obžalované pro přestupek dle Šu 488 tr. zák. a čl. V. zákona ze dne 17. prosince 1862, čís. 8 ř. zák. z roku 1863. Není zapotřebí, by obžalovaná při svém výroku označila výslovně toho, koho obviniti chtěla; stačí, když dle okolností případu předmět útoku bezpečně zjištěti se dá. Nalézací soud vůči tomu, že obžalovaná žádné určité osobě zničení školních pomůcek nevyčítala, dospěl, uváživ smysl a obsah slov obžalovanou užitých, k přesvědčení, že výrok obžalované byl namířen nejen proti vládnímu komisaři H-ovi, nýbrž i proti oněm úřadům, které inkorporaci v Píšti prováděly a za řádné převzetí veřejných budov i jejich zařízení byly zodpovědny, totiž zplnomocněný komisař pro Ratibořsko a správa školy. Toto přesvědčení je závěrem, jež soud dovodil činností zjišťující a uvažující z průvodního materiálu, tedy zjištěním skutečnosti a jako takový s hlediska čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. neodpovědným.

Čís. 1747.

Vyslovil-li příslušný k tomu soud právoplatně přípustnost opětovného stíhání (§§ 355, 356 tr. ř.), může nastati přezkoumání stíhatelnosti jen odporem proti obžalovacímu spisu. Po právoplatnosti obžaloby není ani soud nalézací ani soud zrušovací oprávněn přezkoumávaní věcnou správnost usnesení, povolujícího obnovu.

S hlediska Šu 355 čís. 2 tr. ř. stačí pro povolení obnovy i mimo soudní a později třebaš odvolané doznání.

Ustanovení Šu 356 tr. ř. předpokládá, že skutkový podklad obžaloby (čin žalobní) byl v právoplatném rozsudku nesprávně posouzen po stránce právní.

(Rozh. ze dne 6. října 1924, Zm I 336/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalované do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 22. března 1924, č. j. Vr XXVII 4529/23, jímž byla uznána vinnou zločinem podílnictví na krádeži podle §§ 185, 186 a) tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost neprávem napadá rozsudek důvody zmatečnosti čís. 9 a) a 9 b) Šu 281 tr. ř. Výrok, jímž stěžovatelka byla uznána vin-